

Veldlessen Landtong Rozenburg

Verslag 2008

Paul Grootenboer
ARK Natuurontwikkeling
november 2008

in opdracht van het
Havenbedrijf Rotterdam

Inleiding

Dat naar school gaan niet alleen maar binnenzitten in een lokaal betekent hebben weer heel veel kinderen, hun ouders en leerkrachten ervaren! Ook dit jaar waren alle scholen die deelnamen aan het veldlesprogramma zeer enthousiast en kwamen ze met plezier naar de landtong. Dit verslag geeft u een blik achter de schermen.

Vervoer

Ongeveer de helft van de leerlingen en hun begeleiders komt op de fiets naar de landtong. Dit heeft een aantal voordelen. De kinderen krijgen door dat fietsen en lopen veel gezonde lichaamsbeweging en genieten maximaal van de buitenlucht. Dat begint al bij school! Een aantal kinderen zijn die inspanningen niet gewend en die hoor je dan soms ook wel puffen na aankomst. Na een tijdje lopen willen ze dan het liefst zitten of zelfs liggen! Behalve het feit dat de kinderen (en hun begeleiders) gezonde lichaamsbeweging krijgen, zijn ze ook milieubewust bezig, dat sluit naadloos aan bij een excursie in de natuur.

Het is iedere keer leuk om een sliert fietsende kinderen te zien aankomen. In het voorjaar is er een fietspad door het natuurgebied aangelegd. Sommige klassen hebben daar gebruik van gemaakt door aan het einde van de veldles dit pad te volgen waarna ze weer aankomen op de dijk bij de Nieuwe Waterweg. Onderweg kunnen ze dan nog meer van het terrein zien, waar ze anders misschien geen tijd voor hadden gehad. Ook is het EIC vanaf de dijk aan de Nieuwe waterweg nu veel makkelijker bereikbaar voor fietsers. De fietsende kinderen hoeven nu niet meer over de Noordzeeweg – die soms als racebaan dienstdoet - te fietsen en dat is zeker voor de begeleidende ouders en leerkrachten een opluchting!

Andere scholen verkiezen het om met auto's te komen. Hiervoor moeten er wel voldoende hulpouders met een rijbewijs en auto zijn, maar dat is iets wat bijna altijd goed gaat. Sowieso kunnen de veldlessen niet doorgaan zonder begeleiders, daarom worden zij aan het begin van de veldles altijd bedankt voor hun ondersteuning.

Nieuw

Hierboven werd al melding gemaakt van het nieuwe fietspad door het terrein waar niet alleen fietsers dankbaar gebruik van maken, maar vanzelfsprekend ook wandelaars (schoolkinderen) én mensen met een scootmobiel. Daarnaast is het terrein vergroot en is het hekwerk aan aan het Calandkanaal vervangen door een greppel met aan een kant een rechtopstaande rand. Maar het meest spectaculaire is natuurlijk de komst van de Konikpaarden. Ze zorgen niet alleen voor meer dynamiek in het terrein, voor de bezoekers is het natuurlijk ook extra leuk.

Meer dierennieuws

Voor sommige groepjes kinderen vormen de grote grazers – de Schotse Hooglanders en Koniks – een grote aantrekkingskracht, maar ook kleinere dieren vinden ze vaak heel boeiend. Dit wisselt per klas. Soms vertrekken ze massaal op zoek naar de grote dieren, maar een andere keer is de opdracht “Kleine beestjes” erg populair. En of sommige dieren nu leven of niet maak ook al niet uit! Een fotoverslag vindt u op de volgende pagina.

Mooie vangst!

Foto boven: een mooie vangst! 2 Jacobsrupsen, een naaktslak en een salamander.

Foto hierboven: Ook een mooie vangst! Allerlei botjes, onderdelen van krabben, veren en een veldboeketje.

2 kleine foto's: hebbes! Met een insectenzuiger en loepje kun je insecten van dichtbij bekijken.

Foto hierboven: allerlei vondsten bekijken en uitpluizen.

Verslag veldlessen landtong 2008

Foto boven: kop van een gans

Hierboven: met een vlindernetje kun je ook beestjes vangen.

Rechts: een salaman – der op je hand is best bijzonder.

Gevonden voorwerpen

In het fotoverslag zag u al enkele gevonden voorwerpen. Kinderen gaan daar graag naar op zoek en vinden het erg leuk om schedeltjes, botjes en dergelijke mee naar huis te nemen. Ook het uitpluizen van (opgedroogde) braakballen of vossenkeutels is een erg leuke bezigheid. Er komt van alles te voorschijn: werveltjes, kiesjes, schildjes van kevers en allerlei kleine botjes van muizen. Een jongen die zo'n bal zat uit te pluizen zei: "Het lijkt wel een kindersurprise!" De meest bijzondere vondst in een braakbal van dit jaar was een ringetje van een vogel. Die vogel was dus in grote stukken, inclusief ringetje naar binnen geslokt! Er stond een telefoonnummer op het ringetje en de juf zou op school het nummer gaan bellen.

Scheepvaart

Het leuke van de veldlessen op landtong is, dat ze erg afwisselend zijn en voor ieder zintuig iets te bieden hebben. Maar ook voor iedere interesse is er iets te beleven. Dat komt door de unieke ligging van de landtong midden tussen 2 drukbevaren wateren. De grote containerschepen en gastankers maken sommige kinderen (en volwassenen!) dolenthousiast. Bovenop de landtong of op de dijk is een perfecte plek om lekker in het gras te gaan zitten en om met verrekijkers te ontdekken waar het schip vandaan komt, hoe het heet en hoe de vlag eruitziet.

Even iets anders

Kinderen komen op de landtong om een leuke natuurbelevenis te hebben. Hiervoor zijn allerlei lesmaterialen voor hen ter beschikking gesteld en gemaakt die hen daarbij kunnen helpen. Er zijn onderzoeksmaterialen zoals insectenzuigers, loepjes, verrekijkers, kompassen en zoekkaarten. Maar soms hebben ze dat allemaal niet nodig en doen ze niets liever dan lekker van de heuvels afrennen of: boompje klimmen!

Bah, wat lekker

Op de pagina hiervoor werd beschreven dat een veldles voor ieder zintuig iets te bieden heeft. Het gehoor, het gezicht, de tast en de reuk zijn zintuigen waarbij we iets kunnen voorstellen. Het mag duidelijk zijn dat er volop te zien en (mede dankzij de industrie) te horen is. Er valt ook genoeg op te rapen of beet te pakken, van heel zacht tot heel ruw. Ook de reuk kan worden geprikkeld bijvoorbeeld door een lekker ruikende bloem of iets minder lekker ruikende poep van een Schotse Hooglander. Maar valt er ook iets te proeven? Jazeker, op sommige plekken groeit munt (dat kun je trouwens ook ruiken) maar op nog meer plekken groeit de duindoorn en daar komen in de herfst besjes aan. Tijdens de voorbereidende presentatie op school wordt daar even aandacht aan besteed. Met name dat de besjes vol met vitamine C zitten en eetbaar zijn. Eenmaal op de landtong herinneren de kinderen zich dat meestal en proberen zo'n besje. De meesten vinden de zure smaak niet lekker maar, smaken verschillen, dat blijkt uit de onderstaande foto's!

Deelname

Voor een aantal scholen bleek het soms te moeilijk te zijn om in hun volle programma een veldles in te plannen en soms willen ze ook een jaar overslaan. Toch zijn er weer heel wat leerlingen en begeleiders bereikt in het jaar 2008. De onderstaande tabel geeft dat weer.

begeleid door	struintochten	leerlingen	begeleiders
ARK	21	584	116
ARK, oefentochten voor pabo studenten	8	216	39
pabo studenten	8	213	43
CNME centrum Oranjetipje te Maassluis	11	205	44
Totaal	48	1218	242

Tabel 1: aantallen veldlessen op de Landtong Rozenburg in 2008

Studenten

Zoals uit de tabel blijkt zijn dankzij het pabo-project heel veel leerlingen bereikt. Het was dit jaar een hele klus om de 3 partijen (de scholen, de pabo's en de veldlesbegeleider van ARK) bij elkaar te kunnen krijgen op het geschikte moment, maar voor 2009 zal dit zeker weer geprobeerd gaan worden! Op die manier worden er niet alleen nog meer kinderen bereikt, maar wordt er hopelijk ook bereikt dat als de studenten eenmaal zelfstandig voor de klas staan, ze met hun klas ook de natuur in gaan. Het is belangrijk dat studenten dat al tijdens hun opleiding meekrijgen, want dan zullen ze er eerder toe geneigd zijn. Op de landtong maken de studenten kennis met een natuurgebied en de mogelijkheden die het biedt voor hun lessen. Ze zien ook hoe de veldlessen worden verzorgd. Het is belangrijk dat ze 's ochtends goed opletten want 's middags moeten ze zelf een veldles begeleiden. Het is voor hen een leuk en leerzaam project met meerdere voordelen.

Foto: pabo-studenten lopen samen met een groep kinderen over het nieuwe fietspad.

Voortgezet onderwijs

Dat scholen zich soms spontaan aanmelden voor een veldles blijkt uit het onderstaande. In het voorjaar van 2008 is een biologiedocent van een vmbo-school uit Brielle op zoek gegaan naar een natuurgebied waar zijn leerlingen een buitenles konden krijgen. Via internet kwam hij bij de Landtong Rozenburg en ARK terecht. De afspraken waren snel gemaakt en zoals verwacht hadden de 2 groepen leerlingen van de 2de klas een heel leuke en leerzame ochtend en middag. De directeur was zelf ook bij een van de tochten aanwezig en was heel enthousiast om volgend jaar weer mee te doen met het veldlesprogramma!

Voorbereiding op school

Voordat de leerlingen naar de landtong komen, krijgen ze op school een presentatie aangeboden om hen voor te bereiden voor de veldles. Het is belangrijk dat ze geschikte kleren en schoenen aanhebben op dag dat ze naar de landtong komen. Ook wordt de kinderen uitgelegd waarom ze de grote grazers niet mogen aaien of voeren. De presentatie is ook iedere keer weer belangrijk voor de leerkracht omdat die zo ook weer aan belangrijke punten wordt herinnerd.

De veldlessen

Nadat de kinderen zijn uit- of afgestapt lopen we met de leskar het gebied in en wordt de leskar neergezet en uitgepakt. Hierna geeft de veldlesbegeleider een instructie over de materialen en over de afspraken die gemaakt zijn. Daarna kiest ieder groepje een opdracht uit en gaan ze aan de slag. Meestal vinden de kinderen het jammer als ze weer terug moeten naar school of huis!

Lesmaterialen

Te zien op de foto hierboven zijn een aantal kisten met lesmaterialen. De kinderen maken daar graag gebruik van en ze dienen dus hun doel. Het is te begrijpen dat deze materialen na een paar jaar (sommigen eerder) vervangen moeten worden. Sommige zoekkaarten zijn aan vervanging toe, maar ze moeten ook uitgebreid worden, met zoekkaarten over Koniks. Er is pas ook een verrekijker kapotgegaan. De winter is een geschikte periode om uit te zoeken wat niet meer bruikbaar is, zodat we in 2009 kunnen beginnen met een aantal nieuwe materialen.

De lesboekjes

De opdrachten in de lesboekjes geven de kinderen en de begeleiders een goed houvast tijdens hun struintocht op de landtong. Ze worden dan ook vaak serieus ingevuld en later op school besproken. Logischerwijs raken die boekjes op. Maar dat niet alleen. Met de komst van de Koniks kan er een opdracht aan worden toegevoegd en de poepopdracht worden uitgebreid. Daarom wordt er deze winter gewerkt aan een update van het lesboekje en zullen er nieuwe gedrukt moeten gaan worden.

Samenwerking

Ook dit jaar hebben we weer erg prettig kunnen samen werken met het EIC. Het is erg fijn dat de leskar er binnen kan staan, evenals onze voorraad lesboekjes. Het is ook fijn dat de leerlingen, voordat ze terug naar school gaan, gebruik mogen maken van de toiletten. In samenspraak met de medewerkers van het EIC is besloten dat als er een kind naar het toilet moet, er een begeleider meegaat.

Ook met kinderboerderij Rozenburg, het NME uit Maassluis en Podium (voor het pabo-project) verliep de samenwerking weer prettig. Door drukte kon de Kinderboerderij een aantal veldlessen niet verzorgen en heeft de veldlesbegeleider van ARK die overgenomen.

2009

Voor komend jaar zijn er inmiddels al een paar nieuwe afspraken gemaakt en de andere scholen uit Maasland, Heenvliet, Zwartewaal en Brielle zullen binnenkort worden benaderd. Bovendien kan er worden bijgesprongen wanneer de kinderboerderij of het NME daarom vraagt. Een school die dit najaar heeft meegedaan, heeft aangegeven in het voorjaar ook weer mee te willen doen. Dat is dus 2 keer in een schooljaar! De docent zei dat hij graag 2 seizoenen wil meemaken. Er is dus volop enthousiasme om dit programma nog jaren vol te kunnen houden!

Foto's: Paul Grootenboer.